

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Міжнародний облік, аналіз і оподаткування»
(назва магістерської програми)

на тему: **«Організація та методика обліку та аудиту операцій з товарними
запасами, вітчизняний та міжнародний досвід (на прикладі «ТОВ Ліберті
Консалтінг»)**
(назва теми)

Виконавець:

студент обліково-економічного факультету
Літвінов Максим Євгенійович
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н. доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Артюх Оксана Валентинівна
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Ринок роздрібної торгівлі в Україні є одним із найважливіших двигунів росту економіки країни. З кінця економічних реформ 1980-х років і лібералізації ринку, виробничий сегмент підприємств скорочувався, замінюючи собою дистриб'юторські компанії, які перепродавали на внутрішньому ринку ті товари, які вироблялися переважно в інших країнах. На даний момент підприємства роздрібної торгівлі являються одним із найголовніших джерел поповнення державного бюджету країни, і їх кількість із кожним роком зростає. Як приклад, оборот роздрібної торгівлі в Україні в січні-червні 2018 року виріс на 6,2% в порівнянні з аналогічним періодом 2017 року, а в порівняльних цінах – до 428 999 млрд грн., що повідомляється на сайті Державної служби статистики України.

Бухгалтерський облік обов'язковий для всіх організацій незалежно від виду діяльності. Проте, саме від сфери цієї діяльності, якою займається та чи інша компанія, залежать методи і прийоми, які використовує управлінський персонал для обліку своїх активів. Торгівля, яка в свою чергу може бути оптовою чи роздрібною, має свої особливості та специфіку при здійсненні господарських операцій. Так як одним із найголовніших активів торгової фірми є товарний запас, правильна і ефективна організація бухгалтерського обліку руху товарних одиниць є гарантом чіткого відображення активів підприємства. Аналіз їх руху, асортиментності та рентабельності — дасть можливість створити таку систему кругообігу активів, при якій підприємство буде отримувати найбільші вигоди. Окрім цього кожне торговельне підприємство прагне створити власну систему контролю товарних операцій. Однією із форм впровадження контролю є створення власної служби аудиту. Дана служба має на меті здійснювати безперервний контроль товарних операцій, перевіряти повноту, своєчасність та правильність оприбуткування, зберігання та реалізації товарного запасу.

Тема методики, аналізу та аудиту товарних запасів роздрібних підприємств достатньо широко розкрита у наукових працях таких вітчизняних вчених та методистів як: Столярчук Г.В., Гайдар Н.О., Маковоз О.С., Нестеренко О.О., Сімах Ю.А., Смірнова П.В., Мелушова І.Ю., а також у наукових виданнях і спеціалізованих бухгалтерських журналах. Але важливо відмітити, що сфера роздрібної торгівлі в Україні зараз є чи найрозвиненішою, і тому кожний день з'являються нові технології і методики обліку товарних запасів. Саме тому в даній кваліфікаційній роботі ми розбираємо систему організації руху товарних одиниць саме на прикладі конкретної компанії, а беручи до уваги її взаємостосунки з іноземними фірмами, розглянемо правила і методики обліку, аналізу і внутрішнього аудиту товарів в рамках міжнародної торгівлі.

Мета дослідження дослідити найважливіші аспекти організації руху товарних запасів, дослідити систему бухгалтерського і управлінського обліку, проаналізувати ефективність використання товарних ресурсів та ефективність їх контролю службою внутрішнього аудиту на прикладі конкретного підприємства роздрібної торгівлі.

Завдання дослідження:

- розкрити поняття товару та його класифікації;

- охарактеризувати методику обліку товарних запасів відповідно до стандартів бухгалтерського обліку;
- з'ясувати як проводиться документальний облік постачання, зберігання та реалізації товарних запасів;
- проаналізувати показники ефективності використання товарних запасів, та оцінити їх вплив на рентабельність підприємства;
- обґрунтувати систему внутрішнього аудиту товарних операцій;
- запропонувати шляхи вдосконалення обліку та контролю товарних запасів підприємства.

Об'єкт дослідження є облік, аналіз та внутрішній контроль операцій з товарними запасами підприємства.

Предмет дослідження є сукупність теоретичних, організаційних і методичних засад з обліку, аналізу та внутрішнього контролю товарних запасів.

Методи дослідження: системний аналіз; методи спостереження, з яких найважливішими є документування та інвентаризація; економічні методи, а саме, розрахунки різних коефіцієнтів, індексів та інших відносних величин в результаті яких ми змогли проаналізувати основні тенденції та показники ефективності управління підприємством; методи дослідження облікової інформації до яких відносяться прийоми по типу: зустрічної перевірки, взаємного контролю, арифметична, перевірка; математичне моделювання, яке ґрунтується на відображенні економічних процесів у вигляді математичних формул.

Інформаційна база дослідження в даній роботі виступають, уся первинна документація, бо діяльність підприємства побудована навколо руху товару, а також, облікові реєстри, в яких вона відображається; посадові інструкції підприємства та інформаційні бази, з яких, найбільш важливою для дослідження особливостей обліку, є база ІС «Управління торгівлею для України», а також податкова, методологічна та наукова література і спеціалізовані журнали для бухгалтерів.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел 50 найменувань та 23-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 88 сторінок. Основний зміст викладено на 80 сторінках. Робота містить 10 таблиць, 8 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 2 статті: Проблемні питання переоцінки запасів після дати визнання на підприємствах роздрібної торгівлі відповідно до національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку // Перспективи обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції : матеріали VII всеукр. студент. наук.-практ. конф., 26 квітня 2018 р. – Вінниця : Вінницький торгівельно-економічний інститут КНТЕУ, 2018..; Типові помилки при використанні касових апаратів та штрафні санкції // Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації : матеріали III міжн. студент. наук.-практ. конф., 20 квітня 2017 р. – Одеса : Одеський національний економічний університет ОНЕУ, 2017.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретична і нормативна основа обліку товарних запасів»* розглянуто поняття товару та його класифікації для цілей бухгалтерського обліку, процес формування первісної вартості товару та методів його вибуття, показники ефективності використання товарних ресурсів.

У другому розділі *«Дослідження організації обліку товарних запасів на ТОВ «Ліберті Консалтинг»* проаналізовано особливості операцій з процесу постачання, зберігання розподілення та реалізації товарних ресурсів компанії. В розділі було приділено увагу проблемам переоцінки товарних запасів.

У третьому розділі *«Економічний аналіз руху товарних запасів та оцінка системи їх внутрішнього контролю»* проаналізовано та запропоновано деякі шляхи поліпшення ефективності обороту товарних ресурсів. Досліджено систему внутрішнього аудиту, та запропоновано напрями вдосконалення контролю товарних операцій.

ВИСНОВКИ

Тема методики, аналізу та аудиту товарних запасів роздрібних підприємств достатньо широко розкрита у наукових працях вітчизняних вчених та методистів, у наукових видання і спеціалізованих бухгалтерських журналах. Актуальність досліджень пояснюється тим, що на даний момент однією із найпопулярніших форм бізнесу стають роздрібні підприємства, і з кожним днем методика систематизації, аналізу і контролю товарних операцій вдосконалюється та потребує нових шляхів вдосконалення обліку. Можна сказати, що середині кожного торгового підприємства сформована власна унікальна система обліку, аналізу та контролю товарних операцій. А основним елементом таких господарських операцій і будь якої торгової діяльності являється товарна одиниця.

Ми проаналізували поняття товару із точки зору Податкового, Цивільного, Митного Кодексів, проте ми відмітимо, що найбільш змістовне приймає поняття «товар» із точки зору саме бухгалтерського обліку, бо вони містяться в правових актах які регулюють досить специфічні правовідносини, пов'язаних з податковим інтересом держави. Окрім цього ми дізналися про численні ознаки класифікації товарів які можуть варіюватися від призначення до ступеня користування. А також існування таких міжнародних стандартів класифікації як Стандартизована класифікація ООН та Гармонізована система опису і кодування товарів.

Об'єктом дослідження даної кваліфікаційної роботи було підприємство ТОВ «Ліберті Консалтинг». Дана компанія займається дистрибуцією одягу і аксесуарів на основі роздрібною торгівлі у спеціалізованих магазинах. Організаційна структура підприємства представляє собою розгалужену функціональну систему та налічує у своєму складі такі департаменти як: відділ зовнішньо-економічної діяльності, департамент персоналу, департамент обліку та бухгалтерію. Конфігурація «Управління торгівлею для України» яка використовується саме на досліджуваному підприємстві призначена для автоматизації обліку торгових операцій. Вона дозволяє

вести оперативний облік наявності та руху товарів, стану взаєморозрахунків з партнерами. На підприємстві була побудована власна архітектура системи управління рухом товару, яка ґрунтується на основі окремого доступу кожному відділу баз даних переформатованих та налаштованих для якомога ефективного виконання обліку товарних операцій.

Процес постачання товару представляє собою сукупність поетапних операцій які залежать від статусу товару. При постачанні товарів підприємство користується базовими умовами поставок які відображені в міжнародних правилах по тлумаченню торгових термінів – «Incoterms». Для підприємства дуже важливо визначити усі тонкощі постачання товару, передачі прав та ризиків, умови та особливості митного законодавства, адже виходячи із правил поставки та особливостей митного та податкового законодавства буде формуватися первісна вартість товару, та усі суміжні витрати на поставку та логістику. У свою чергу первісна вартість товару формується із сум за договором з постачальником, суми ввізного мита, транспортно-заготівельних витрат, та інших витрат безпосередньо пов'язаних з придбанням товарів і доведенням їх до стану, в якому вони стають придатними для використання в запланованих цілях. На балансі підприємства товари обліковують за ціною продажу, що передбачає списання в кінці звітного періоду собівартості та торгової націнки.

На складах компанії товар зберігається за допомогою системи яка включає в себе програмне забезпечення WMS (Warehouse Management System). Основною особливістю якої є розділення управління складу на зони, в яких зберігаються товарні одиниці певних типів, розмірів, маси, а в каталозі артикулів в інформаційній базі знаходиться інформація, яка визначає пріоритети приймання, видачі, переміщень товарних одиниць в кожній складській зоні.

В роботі було приділено увагу проблемам переоцінки запасів, яка для підприємства є достатньо актуальною, бо зважаючи на те, що товар імпортується із-за кордону коливання на валютному ринку можуть мати значний вплив на вартість запасів. Сутність проблеми ґрунтувалась на тому, що на даний час не існує методичних рекомендацій які би розкривали особливості та процедури процесу переоцінки товарів. Тому, для підприємства відкрито два шляхи впровадження власної політики щодо даних процесів: або орієнтуватися на міжнародні стандарти фінансової звітності, які пропонують створювати власні оціночні резерви під переоцінку товарів або власні внутрішні інструкції переоцінки товарних запасів для вирішення моменту коли товар потрібно переоцінювати та налагодження процесу інвентаризації задля знаходження бракованого чи застарілого товару. Проте відмітимо, що усі утверджені рішення повинні враховувати методичні рекомендації стандартів бухгалтерського обліку та не порушувати вимоги Податкового кодексу.

Фінансовий аналіз товарних операцій підприємства показав, що протягом звітного періоду спостерігається затримка в оборотності товарних запасів та збільшенні кількості днів на 1 оборот. Ми дізналися, що дана ситуація може бути спричинена зниженням попиту на певний вид товару та збільшенням його неліквідних залишків на складах підприємства. Проте аналіз структури підприємства показав що управлінський персонал вже почав вдосконалення асортиментної політики за рахунок впровадження більш рентабельних брендів товару на заміну

старим. Відмітимо, що проведені процедури не покращили показники рентабельності продажу, що було спричинено непропорційним зростанням собівартості товару над чистим доходом від реалізації товарів. Дана тенденція є дуже негативною для підприємства, адже проведене моделювання рентабельності активів показало, що на даний показник ефективності найбільший вплив має саме коливання в коефіцієнті рентабельності продажу.

На нашу думку для покращення показників ефективності використання товарних запасів підприємству потрібно і надалі вдосконалювати асортиментну політику, що передбачає ліквідацію найменш рентабельних видів товару, та впровадження нових з більшим попитом. Зменшення залишків нереалізованих товарів за рахунок розпродажу або реалізації на вторинному оптовому ринку. за рахунок чого відкриваються нові резерви скорочення витрат на їх утримання і обслуговування місця на складах компанії. Як результат компанії вдасться прискорити показники оборотності запасу.

Аналіз системи внутрішнього контролю показав, що на підприємстві основну функцію контролю товарних операцій здійснює служба внутрішнього аудиту, організація якої ґрунтується на Міжнародних стандартах професійної практики внутрішнього аудиту. До її основних функцій входить перевірка повноти, своєчасності та правильності оприбуткування, переміщення та вибуття запасів, звірка реєстрів бухгалтерського обліку, перевірка відповідності фактичних залишків товарних ресурсів даним бухгалтерського обліку за допомогою проведення інвентаризацій та узагальнення результатів даних перевірок.

Дослідження шляхів вдосконалення системи контролю товарних операцій підприємства мають наступні форми: покращення об'єктивності контролю за рахунок ліквідації конфлікту інтересів; розширенням прав доступу для контролюючого апарату; обмеження контрольних процедур у звітному періоді тим працівникам, які вже здійснювали аналогічний контроль над об'єктом у минулому; впровадження процедур підвищення кваліфікації для працівників служби внутрішнього аудиту; використання відповідних аналітичних відомостей під час фактичної перевірки зберігання товару; вдосконалення показників точності під час проведення інвентаризацій за рахунок впровадження нового, більш досконалого обладнання.

АНОТАЦІЯ

Літвінов М.Є «Організація та методика обліку та аудиту операцій з товарними запасами, вітчизняний та міжнародний досвід (на прикладі «ТОВ Ліберті Консалтінг»))».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Облік і оподаткування» за магістерською програмою «Міжнародний облік, аналіз і оподаткування». – Одеський національний економічний університет – Одеса, 2018.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є особливості обліку та аудиту товарних операцій на прикладі ТОВ «Ліберті Консалтінг».

У роботі розглядаються основні особливості обліку руху товарних запасів, розробки системи внутрішнього контролю за збереженістю товарно-матеріальних цінностей та економічні показники ефективності їх використання на підприємствах роздрібною торгівлі.

Проаналізовано стан товарообороту підприємства та запропоновано шляхи підвищення ефективності використання товарних ресурсів ТОВ «Ліберті Консалтінг». Крім того, розглянуто систему внутрішнього аудиту підприємства, та визначено шляхи її вдосконалення.

Ключові слова: Товарний запас, роздрібна торгівля, товарооборот, внутрішній аудит, економічний аналіз.

ANNOTATION

Litvinov M. «Organization and methods of accounting and auditing operations with commodity inventories: domestic and international experience (by the example of Liberty Consulting LLC)».

A qualification thesis for the master's degree in Accounting and Taxation under the master's program: «International accounting, analysis and taxation» – Odesa National University of Economics – Odesa, 2018.

This master's qualification thesis consist of three sections. The object of study includes particularities of accounting and auditing inventory transactions based on Liberty Consulting LLC case study.

This work reviews the main particularities of accounting inventory flows and developing a system of internal control over the intactness of inventory, and economic indicators of the effectiveness of using them at retail establishments.

The state of the company's inventory turnover has been analyzed, and the ways of improving the effectiveness of using Liberty Consulting LLC's inventory have been proposed. In addition. the company's internal audit system has been reviewed and the ways of improving the said system have been outlined.

Keywords: inventory, retail trade, inventory turnover, internal audit, economic analysis.